

Les Feixes de Coaner

Sant Mateu de Bages

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Demarcació de Coaner
Emplaçament Carretera de Salo (BV-3002), al km. 4
Alçada: 414

Coordenades:

Latitud: 41.84174
Longitud: 1.68816
UTM Est (X): 391087
UTM Nord (Y): 4633037

Classificació

Número de fitxa 08229 - 222
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Renaixement Contemporani Modern
Segle XII-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: Catàleg de masies (núms. 146, 147)
Número inventari Sí: IPA 17122
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 001700500CG93C0001QW
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dj., 27/04/2017 - 02:00

Descripció

Masia senyorial de grans dimensions i d'una gran importància històrica, esdevinguda la més influent de la zona de Coaner. El conjunt és format per tres grups de construccions. Al nord-oest trobem el cos residencial de la masia. És una gran construcció de planta rectangular que consta de cinc nivells, tres d'ells semisoterrats i dos visibles a l'exterior. És fruit de quatre fases de construcció successives que han quedat ben marcades en la façana lateral. La més antiga és a la part central i data del 1595 (moment inicial de la construcció, quan l'antic mas es traslladà a l'emplaçament actual). En una segona fase (1633) s'amplià a migdia, on hi ha les dues garites. En la tercera fase (1662) la casa s'amplià cap al nord. Finalment es construï la part final, on als baixos hi ha la capella, el 1712. Exteriorment, doncs, l'edificació reflecteix aquesta multiplicat d'etapes amb paraments diversos, formats per carreus més o menys escairats, i finestres de distribució irregular, emmarcades amb llindes i brancals de pedra, en alguns casos amb motlures o ampits treballats. Pertanyent a la primera etapa obrada al segle XVI es conserva un finestral renaixentista. Originàriament estava situat damunt la porta principal. Destaca per una llinda emmarcada amb un trencaaigües de formes rectes que reposa sobre dos capitells o mènsules que s'han considerat d'estil romànic. Un d'ells representa una figura humana i l'altre un drac. La llinda conserva gravats amb decoració vegetal esquemàtica. Altres elements a destacar presents en les façanes són dues comunes que sobresurten dels murs posterior i lateral així com sengles torrelles o garites que rematen la façana de migdia.

A l'interior de la casa, en els nivells soterranis i trobem dos antics cellers, graners, estable, un trull o molí d'oli, etc. En aquests nivells inferiors les cobertes són amb volta de pedra, en els nivells més alts reforçades amb arcs apuntats, mentre que a les dues plantes superiors els sostres són amb bigues. Les estances interiors conserven molt íntegrament la tipologia tradicional, ja sigui en forma d'alcoves, sala, festejadors o altres espais característics d'una masia de caràcter senyorial. Algunes d'aquestes estances es poden veure en fotografies del magnífic llibre de Llorenç FERRER (2003), Masies de Catalunya. La casa també tenia un amagatall i un passadís per escapar a l'exterior. Als baixos de l'últim tram nord acullen de banda a banda l'actual capella de la casa, dedicada a sant Martí, igual que la romànica originària.

Al sector sud-oest hi trobem un gran cobert, sustentat amb un espectacular arc diafragmàtic, que està associat a dues tines. Era un espai destinat a l'elaboració del vi. Adossada hi ha l'antiga capella, posteriorment convertida en magatzem, així com la masoveria. A llevant trobem un altra conjunt de coberts amb una pallissa i tres tines. La masia de les Feixes també tenia un forn d'obra, una gran bassa (o hi consta l'any 1595) i un pou. Altres elements associats a la casa són un pou de glaç, un molí fariner i un forn de pega.

Observacions:

Inscripció a la llinda d'un portal sud: MESTRE 1660 IVAN

Inscripció a la llinda del portal de la capella: CESON MUDADS LAS ARMAS LANY 1712

Inscripció en un finestral de la façana est: LA CUINA CES FETA LANI 1702

Inscripció en una finestra de la façana oest: 1595

Informació oral facilitada per Joan Serra Peris

Història

Originàriament aquest mas estava situat al lloc de la Solana, on hi ha les restes de l'església romànica de Sant Martí de les Feixes. Gràcies al llibre "Història de les Feixes" podem resseguir la seva trajectòria amb força detall. El seu autor és Josep Martí FEIXAS MERCADAL (1928), el qual per escriure'l es va basar en l'anomenat "Llibre Gran", que és una recopilació de documents antics de la masia actualment en poder de col·leccionistes privats. Les primeres notícies del mas es remunten al segle XII quan n'era propietari

Guillem Feixas, que devia néixer l'any 1180. El seu fill i hereu, Pere Feixas, es casà amb Elisenda Fontanet, filla del senyor de Coaner. Aquest fet denota la importància de la família que vivia en aquest mas, cosa que es mantingué en els anys successius. Des d'aleshores es té notícia dels diferents hereus del mas, que van conservar sempre el cognom Feixes encara que hi hagués un matrimoni entre hereva i pubill. L'any 1595 Andreu Feixas va fer la construcció del mas en l'emplaçament actual i l'antic va quedar deshabitat. D'aquest any és la inscripció més antiga en una llinda del mas. El 1616 Andreu Feixas de Sala fou enterrat amb l'assistència de 35 capellans, i després es celebrà el funeral amb 52. Aquest fet demostra que els Feixes s'havien mantingut com una de les famílies més acabalades de la zona, un estatus que continuaria en els segles següents mitjançant enllaços matrimonials amb les principals nissagues. Al llarg dels anys l'heretat de les Feixes va expandir-se amb la incorporació de diversos masos de l'entorn. L'evolució de la finca queda reflectida en diversos mapes que il·lustren l'esmentat llibre de J. M. Feixas. El següent hereu, Jacint Feixas, va portar a terme importants obres: el 1621 va fer els corrals, el 1633 va fer el molí fariner i el pou de glaç, els quals aportaven uns ingressos complementaris per a l'economia del mas. Aquest mateix any també féu construir les torrelles o garites defensives als angles de la casa. Se sap que Jacint morí assassinat el 1649 per uns bandolers a l'antic camí ral de Manresa a Barcelona, en el tram de coll de Davi. A partir del segle XVII la família Feixas comença a tenir molts fills i es reforça la figura de l'hereu, mentre que els fadristerns solen optar per la vida eclesiàstica. Els Feixes van obtenir llicència del bisbe en dues ocasions (1671 i 1712) per enterrar els seus difunts a les capelles de la casa, i novament el 1882, quan això s'havia prohibit expressament per Reial Ordre. L'any 1873 la família Feixes va anar a viure a Camps i Josep M. Feixas Mercadal va romandre al mas per fer-se càrrec de l'administració del patrimoni. És l'autor de llibre ja esmentat sobre la història de la masia. Els Feixes van continuar vinculats al mas uns quants anys. A principis del segle XX l'hereu era Guillem Feixes. Durant la Guerra civil la masia fou ocupada per un batalló de soldats. El 1945 Guillem fou succeït per Sabino Feixes, que va perdre la casa i la finca el 1948. A continuació el mas va tenir diversos propietaris fins que l'any 1960 el va comprar Joan Serra Llobet. En aquesta època la casa tenia electricitat produïda per una dinamo al salt d'aigua del molí. El nou propietari va fer gestions per aconseguir que hi arribés la xarxa corrent d'electricitat (1969), el telèfon i l'aigua corrent. Aleshores encara hi vivien masovers. Els últims van marxar el 1976 a causa de les dificultats per poder sobreviure de l'agricultura. L'any 2002 es va vendre una part important de les terres perifèriques de la finca. L'actual propietari, Joan Serra Peris, ha portat a terme reformes a la casa i l'ha rehabilitat amb bon gust i sensibilitat. Una part de l'habitatge es destina a allotjament rural, i les estances inferiors acullen una exposició sobre les activitats tradicionals del mas.

Bibliografia

- BENET, Albert; DUOCASTELLA, Anna M. (1988). "Sant Mateu de Bages", Història del Bages, Manresa, Parcir Edicions Selectes, p. 411.
- FERRER ALOS, Llorenç (2003). Masies de Catalunya. Fundació Caixa de Manresa; Angle Editorial, col·lecció Patrimoni Artístic de la Catalunya Central, 10; Manresa.
- GRUP SOLUCIONS MANRESA (2009). Pla especial del Catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable de Sant Mateu de Bages. Ajuntament de Sant Mateu de Bages (núm. 146, 147).
- MARTÍ FEIXAS, Josep (1928). Història de les Feixas, Manresa.
- PALAU RAFECAS, Salvador (1944). 800 molins fariners de Catalunya, 1944.
- PERARNAU LLORENS, Jaume (1992). Els pous de glaç de la comarca del Bages, Centre d'Estudis del Bages, Quaderns, núm. 5, Manresa.
- SERRA PERIS, Joan (2003). Les Feixes de Coaner (edició particular).

